

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Πράσινη Βίβλος — Για μια κοινοτική προσέγγιση της διαχείρισης της οικονομικής μετανάστευσης»

(COM(2004) 811 τελικό)

(2005/C 286/05)

Στις 11 Ιανουαρίου 2005 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε την ακόλουθη ανακοίνωση προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: «Πράσινη Βίβλος — Για μια κοινοτική προσέγγιση της διαχείρισης της οικονομικής μετανάστευσης».

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ για το θέμα αυτό, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 24 Μαΐου 2005 με εισηγητή τον κ. **PARIZA CASTAÑOS**.

Κατά την 418^η σύνοδο ολομέλειας της 8^{ης} και 9^{ης} Ιουνίου 2005 (συνεδρίαση της 9^{ης} Ιουνίου 2005) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 137 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1 Έχουν περάσει τα πρώτα πέντε έτη από τη στιγμή που το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε προώθησε την εντολή της Συνθήκης του Άμστερνταμ και ωστόσο δεν έχουν επιτευχθεί οι προβλεπόμενοι στόχοι: να διαθέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση μια κοινή πολιτική μετανάστευσης και ασύλου. Έχει συντελεστεί κάποια πρόοδος, η Επιτροπή έχει καταρτίσει πολυάριθμες πολιτικές και νομοθετικές προτάσεις, ωστόσο αυτές δεν έχουν ληφθεί δεόντως υπόψη από το Συμβούλιο. Η ΕΟΚΕ συνεργάστηκε με την επιτροπή και κατήρτισε πολυάριθμες γνωμοδοτήσεις προκειμένου η Ένωση να διαθέτει μια αυθεντική κοινή πολιτική και εναρμονισμένη νομοθεσία στα θέματα της μετανάστευσης.

1.2 Σήμερα βρισκόμαστε σε ένα νέο πλαίσιο, το Πρόγραμμα της Χάγης, που εγκρίθηκε το Νοέμβριο του 2004, με το οποίο θεσπίζεται μια νέα δέσμευση προώθησης των πολιτικών μετανάστευσης και ασύλου τα επόμενα χρόνια. Το πρόγραμμα αυτό, από την άλλη πλευρά, εντάσσεται στην προοπτική της Συνταγματικής Συνθήκης που ενισχύει την εντολή προκειμένου στο μέλλον να διαθέτουν οι ευρωπαίοι μια κοινή πολιτική μετανάστευσης⁽¹⁾.

1.3 Το Πράσινο Βιβλίο που παρουσίασε η Επιτροπή αναφέρεται στο κεντρικό ζήτημα της μεταναστευτικής πολιτικής: τις συνθήκες εισόδου των οικονομικών μεταναστών και τον τρόπο διαχείρισης των μεταναστευτικών αυτών ρευμάτων. Η νομοθεσία εισδοχής αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα της μεταναστευτικής πολιτικής, και σήμερα διαθέτουμε μόνο εθνικές νομοθεσίες οι οποίες επιπλέον διαφέρουν σημαντικά και οι οποίες στις περισσότερες περιπτώσεις είναι περιοριστικές.

1.4 Έχουν περάσει περισσότερα από τρία χρόνια από τότε που η Επιτροπή κατήρτισε πρόταση οδηγίας «για τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τη μισθωτή απασχόληση και την άσκηση ανεξάρτητων οικονομικών δραστηριοτήτων»⁽²⁾. Η ΕΟΚΕ και το Κοινοβούλιο κατήρτισαν θετικές γνωμοδοτήσεις.⁽³⁾ Ωστόσο, η πρόταση αυτή δεν ξεπέρασε

την πρώτη ανάγνωση στο Συμβούλιο. Από τότε ορισμένα κράτη έχουν θεσπίσει νέες νομοθεσίες σχετικά με την οικονομική μετανάστευση και τα ζητήματα που σχετίζονται με τη μετανάστευση έχουν συμπεριληφθεί στα «θερμά» ζητήματα των πολιτικών συζητήσεων.

1.5 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης του Ιουνίου 2003 τόνισε «την ανάγκη να διερευνηθούν νομικά μέσα για τους υπηκόους τρίτων χωρών προκειμένου να μεταναστεύουν στην Ένωση, λαμβάνοντας υπόψη τις ικανότητες υποδοχής των κρατών μελών⁽⁴⁾». Η ΕΟΚΕ, στη γνωμοδότησή της⁽⁵⁾ «Μετανάστευση, ένταξη και απασχόληση» τόνισε επίσης την επείγουσα ανάγκη να αποκτήσει η ΕΕ ενεργό πολιτική για την οικονομική μετανάστευση και εναρμονισμένη νομοθεσία. Η δημογραφική εξέλιξη στην Ένωση⁽⁶⁾ καθώς και η στρατηγική της Λισσαβώνας καθιστούν σαφές ότι είναι αναγκαίο να διαθέτει η Ευρώπη δραστήριες πολιτικές για την εισδοχή οικονομικών μεταναστών τόσο για πολύ ειδικευμένους εργαζομένους όσο και για εργαζομένους με λιγότερα προσόντα. Μολονότι κάθε χώρα έχει τις δικές της ανάγκες και χαρακτηριστικά, το άνοιγμα αγορών για την οικονομική μετανάστευση αποτελεί κοινό χαρακτηριστικό όλων των κρατών μελών.

1.6 Από την άλλη πλευρά, θα πρέπει να ληφθεί επίσης υπόψη το γεγονός ότι οι πολίτες των νέων κρατών μελών έχουν προσωρινά περιορισμένο δικαίωμα ελεύθερης διαμονής και εργασίας πράγμα που αποτελεί αρνητικό φαινόμενο. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί ο περιορισμός αυτός να ξεπεραστεί το συντομότερο δυνατό. Στη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου τα νέα κράτη μέλη πρέπει να έχουν το δικαίωμα της προτίμησης.

1.7 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί με ανησυχία τις πολιτικές δυσκολίες που υφίστανται σε σχέση με τη μεταναστευτική πολιτική, όπως επίσης την αρνητική αντίδραση τμημάτων της κοινής γνώμης και των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Οι πολιτικοί ηγέτες και όσοι επηρεάζουν την κοινή γνώμη πρέπει να πάψουν να χρησιμοποιούν μία γλώσσα ρατσισμού και ξενοφοβίας στις συζητήσεις και να δρουν με τη δέουσα ευθύνη και πολιτική παιδαγωγική.

⁽¹⁾ Άρθρο III-267

⁽²⁾ COM(2001) 386 τελικό

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ στην ΕΕ C 80 της 3.4.2002 (εισηγητής: ο κ. PARIZA CASTAÑOS) και τη γνωμοδότηση του ΕΚ στην ΕΕ C 43E της 19/02/2004 (εισηγήτρια: η κα Ana TERRON i CUSI).

⁽⁴⁾ Σημείο 30 των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ στην ΕΕ C 80 της 30/03/2004 (εισηγητής: ο κ. PARIZA CASTAÑOS).

⁽⁶⁾ Βλ ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2005) 94 τελικό της 16.3.2005 για τη δημογραφική εξέλιξη.

1.8 Απαιτείται μεγάλη προσπάθεια εκ μέρους όλων προκειμένου η συζήτηση για το Πράσινο Βιβλίο να αναπτυχθεί με τρόπο που θα παραμερίσει τις πολυάριθμες προκαταλήψεις και φόβους που προκαλεί σήμερα η εργατική μετανάστευση. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να συμβάλει στη συζήτηση με αυστηρότητα και ορθολογισμό.

2 Παρατηρήσεις για τα ζητήματα που τίθενται στην Πράσινη Βίβλο

2.1 Ποιος είναι ο βαθμός εναρμόνισης στον οποίο θα πρέπει να αποβλέπει η ΕΕ;

- Σε ποια έκταση πρέπει να αναπτυχθεί ευρωπαϊκή πολιτική όσον αφορά τη μετανάστευση εργατικού δυναμικού και ποιο πρέπει να είναι το επίπεδο της κοινοτικής παρέμβασης στο συγκεκριμένο ζήτημα;
- Μια ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη μετανάστευση θα πρέπει να έχει σαν στόχο τη θέσπιση ενός συνολικού νομικού πλαισίου που να καλύπτει σχεδόν όλους τους υπηκόους τρίτων χωρών που εισέρχονται στην ΕΕ ή θα πρέπει να επικεντρωθεί σε ειδικές ομάδες μεταναστών;
- Σε περίπτωση επιλογής της τομεακής νομοθετικής προσέγγισης, ποιες ομάδες μεταναστών πρέπει να θεωρηθούν ως προτεραιότητα και γιατί;
- Πιστεύετε ότι πρέπει να διερευνηθούν και άλλες προσεγγίσεις, όπως μία συνοπτική ευρωπαϊκή διαδικασία; Μπορείτε να προτείνετε άλλες λύσεις;

2.1.1 Η ΕΟΚΕ δηλώνει ότι είναι **όντως** απαραίτητο να ρυθμιστεί η εισδοχή των οικονομικών μεταναστών στο επίπεδο της ΕΕ, πράγμα για το οποίο είναι απαραίτητο να επιτευχθεί υψηλός βαθμός νομοθετικής εναρμόνισης, όπως προβλέπει το σχέδιο Συνταγματικής Συνθήκης. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη ζητήσει σε παλαιότερες γνωμοδοτήσεις της ⁽⁷⁾ να αποκτήσει σύντομα η ΕΕ κοινή πολιτική μετανάστευσης και εναρμονισμένη νομοθεσία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη πρέπει να αποκτήσουν ανοικτή νομοθεσία, η οποία να επιτρέπει την μετανάστευση για εργασιακούς λόγους μέσω νόμιμων και διαφανών διαύλων, τόσο για τους εργαζομένους με υψηλή εκπαίδευση όσο και για τις λιγότερο ειδικευμένες εργασίες.

2.1.2 Η Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος ορίζει τα όρια της κοινής νομοθεσίας για τη μετανάστευση: «Το δικαίωμα των κρατών μελών να καθορίζουν τον όγκο των εισερχόμενων υπηκόων τρίτων χωρών, προερχομένων από τρίτες χώρες, στο έδαφός τους με σκοπό την αναζήτηση μισθωτής ή μη μισθωτής εργασίας» ⁽⁸⁾. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα όρια αυτά δεν αποτελούν εμπόδιο προκειμένου η Ένωση να πετύχει υψηλό βαθμό νομοθετικής εναρμόνισης για την εισδοχή οικονομικών μεταναστών, που μπορεί ενδεχομένως να επιτευχθεί προοδευτικά, επιτρέποντας στα κράτη μέλη περιόδους προσαρμογής.

⁽⁷⁾ Γνωμοδότηση σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής για την κοινοτική πολιτική μετανάστευσης, ΕΕ C 260 της 17.9.2001 (εισηγητής: ο κ. PARIZA CASTANOS) και γνωμοδότηση σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής για μια κοινή πολιτική κατά της παράνομης μετανάστευσης, ΕΕ C 149 της 21.6.2002 (εισηγητής: ο κ. PARIZA CASTANOS).

⁽⁸⁾ Άρθρο III-267. 5.

2.1.3 Σε συμφωνία με την πρόταση της Επιτροπής η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι καλύτερο να θεσπιστεί ένα συνολικό (οριζόντιο) νομοθετικό πλαίσιο παρά τομεακές νομοθετικές προτάσεις. Η νομοθετική πρόταση που είχε υποβληθεί από την Επιτροπή υποστηρίχθηκε από την ΕΟΚΕ και περιελάμβανε τις συνθήκες εισόδου και διαμονής των μεταναστών που ασκούν μισθωτή εργασία, αυτοαπασχόληση ή άλλες δραστηριότητες για περίοδο μεγαλύτερη των τριών μηνών στην επικράτεια ενός κράτους μέλους. Επιπλέον μπορούν να καταρτιστούν ειδικοί κανόνες για ειδικές συνθήκες όπως είναι οι εποχιακοί εργαζόμενοι, οι εργαζόμενοι που διακινούνται στα πλαίσια μιας επιχείρησης, οι παροχείς υπηρεσιών, κ.λπ.

2.1.4 Εάν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιλέξει μια τομεακή προσέγγιση (υψηλά ειδικευμένοι μετανάστες) αυτό θα έχει χαρακτήρα διακρίσεων. Αυτή η επιλογή μπορεί να είναι πιο εύκολη για το Συμβούλιο, ωστόσο απομακρύνεται από τις διατάξεις της Συνταγματικής Συνθήκης.

2.1.5 Από την άλλη πλευρά είναι σκόπιμο να υπενθυμίσουμε ότι οι περισσότερες εθνικές νομοθεσίες απαγορεύουν την οικονομική μετανάστευση εργαζομένων υψηλής και χαμηλής εκπαίδευσης, ωστόσο αυξάνεται η αθέμιτη μετανάστευση, η άτυπη οικονομία και η μη δηλωμένη εργασία ⁽⁹⁾. Όπως η ΕΟΚΕ υπογράμμισε στη γνωμοδότηση της ⁽¹⁰⁾, σε ορισμένα κράτη μέλη υπάρχει καθαρή σχέση μεταξύ της έλλειψης νομικών διαύλων για την οικονομική ανάπτυξη και της αύξησης της αθέμιτης μετανάστευσης.

2.2 Προτίμηση χορηγούμενη στην εθνική αγορά εργασίας

- Πώς μπορούμε να εξασφαλίσουμε ότι εφαρμόζεται με αποτελεσματικό τρόπο η αρχή της «κοινοτικής προτίμησης»;
- Ο ισχύων ορισμός της κοινοτικής προτίμησης είναι ακόμα επίκαιρος; Εάν όχι, πώς πρέπει να τροποποιηθεί;
- Σε ποιες άλλες κατηγορίες οικονομικών μεταναστών (εκτός από τα μέλη του βασικού προσωπικού που μεταφέρονται στο εσωτερικό της ίδιας επιχείρησης) θα μπορούσε να μην ισχύει η λογική της κοινοτικής προτίμησης;
- Εκτός από τους κατοίκους μακράς διάρκειας, σε ποιες κατηγορίες υπηκόων τρίτων χωρών — εφόσον υπάρχουν — πρέπει να χορηγηθεί προτίμηση έναντι νεοαφιχθέντων εργαζομένων υπηκόων τρίτων χωρών;
- Θα πρέπει να χορηγηθεί δικαίωμα προτεραιότητας — που να υπόκειται σε συγκεκριμένες προϋποθέσεις — στους υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν προσωρινά εγκαταλείψει την ΕΕ αφού έχουν εργαστεί εκεί για δεδομένη περίοδο;

⁽⁹⁾ SOC/172 «Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στην πρόληψη της λαθραίας απασχόλησης», που υιοθετήθηκε κατά τη σύνοδο ολομέλειας που πραγματοποιήθηκε στις 6 & 07/04/2005 (εισηγητής: κ. HAHN).

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση για την ανακοίνωση της Επιτροπής «Μελέτη για τις σχέσεις μεταξύ νόμιμης και παράνομης μετανάστευσης» (COM(2004) 412 τελικό), που υιοθετήθηκε κατά τη σύνοδο ολομέλειας που πραγματοποιήθηκε στις 15/12/2004 (εισηγητής: κ. PARIZA CASTANOS).

- Η διευκόλυνση της κινητικότητας των εργαζομένων υπηκόων τρίτων χωρών από το ένα κράτος μέλος στο άλλο θα είναι επωφελής για την οικονομία της ΕΕ και τις εθνικές αγορές εργασίας; Πώς αυτό μπορεί να εφαρμοστεί πρακτικά με αποτελεσματικό τρόπο; Με ποιους περιορισμούς/διευκολύνσεις;
- Πώς οι Ευρωπαϊκές Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης (PES) και το EURES για την κινητικότητα στην εργασία μπορούν να συμβάλλουν στο να διευκολύνουν τη μετανάστευση εργατικού δυναμικού από τρίτες χώρες;

2.2.1 Οι οδηγίες κατά των διακρίσεων στην αγορά εργασίας θα πρέπει να γίνουν σεβαστές από τη νέα ευρωπαϊκή νομοθεσία για τη μετανάστευση.

2.2.2 Η αρχή της «κοινοτικής προτίμησης» θα πρέπει να συμπεριλάβει όλα τα άτομα που αποτελούν τμήμα της αγοράς εργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι μόνο τους εθνικούς ή κοινοτικούς εργαζομένους⁽¹⁾. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αρχή της κοινοτικής προτίμησης θα πρέπει να επεκταθεί:

- στους υπηκόους των κρατών μελών
- στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαθέτουν καθεστώς κατοίκου μακράς διάρκειας⁽²⁾
- στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαθέτουν νόμιμη άδεια παραμονής και εργασίας σε ένα κράτος μέλος⁽³⁾.
- στους υπηκόους τρίτων χωρών που εργάστηκαν ή διέμειναν νομίμως στην ΕΕ (έστω και αν προσωρινά διαμένουν στη χώρα προέλευσης).

2.2.3 Η προέλευση της κινητικότητας των μεταναστών μεταξύ της χώρας προέλευσης και της χώρας υποδοχής είναι θετική για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας προέλευσης, ενώ ταυτόχρονα θα αποφευχθεί η περίπτωση να βρεθούν ορισμένοι μετανάστες σε κατάσταση παρανομίας· για το λόγο αυτό η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι σε περίπτωση που θεσπιζόταν και εφαρμοζόταν το δικαίωμα προτίμησης για ένα μεταναστευτικό σχέδιο, αυτό θα έπρεπε να καλύπτει τους υπηκόους τρίτων χωρών που προσωρινά έφυγαν από την ΕΕ αφού εργάστηκαν εκεί κατά τη διάρκεια καθορισμένης περιόδου.

2.2.4 Σε όλες τις ενημερωτικές εκδόσεις που αναλύονται τα προβλήματα της αγοράς εργασίας στην Ευρώπη, τονίζεται η περιορισμένη κινητικότητα των εργαζομένων. Η ενίσχυση της κινητικότητας είναι ένας από τους στόχους της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση. Χωρίς αμφιβολία οι μετανάστες μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στη βελτίωση της κινητικότητας μεταξύ των αγορών εργασίας στην Ευρώπη. Από τη στιγμή που θα επιτευχθεί υψηλός βαθμός εναρμόνισης της νομοθεσίας για τη μετανάστευση θα καταστούν πιο εύκολες η κινητικότητα και η κοινή διαχείριση των μεταναστευτικών ροών.

⁽¹⁾ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 20ής Ιουνίου 1994.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών μακράς διάρκειας, ΕΕ C 36 της 08/02/2002 (εισηγητής: κ. PARIZA CASTANOS).

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τη μισθωτή απασχόληση», ΕΕ C 80 της 03/04/2002 (εισηγητής: κ. PARIZA CASTANOS).

2.2.5 Το δίκτυο EURES συντονίζει τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης των κρατών μελών με στόχο να καλυφθούν οι υπάρχουσες θέσεις εργασίας με την κινητικότητα μεταξύ των ευρωπαϊκών εργαζομένων. Το δίκτυο EURES αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την ικανοποιητική διαχείριση της κοινοτικής αγοράς εργασίας και για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών. Για να μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, το δίκτυο EURES θα πρέπει να συνδέσει τις προσφορές και τις ζητήσεις απασχόλησης στα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανοντας στο σύστημα επίσης τους μετανάστες εργαζομένους, που γενικώς είναι άτομα με μεγαλύτερη διαθεσιμότητα στην κινητικότητα.

2.2.6 Το δίκτυο EURES μπορεί επίσης να διαδραματίσει στο μέλλον σημαντικό ρόλο ενίσχυσης στη διαχείριση της νέας μετανάστευσης στις προξενικές αρχές των κρατών μελών στις χώρες προέλευσης. Μπορεί να θεσπισθεί ένα σύστημα μέσω του οποίου εάν σε διάστημα 30 ή 60 ημερών μία προσφορά εργασίας δεν έχει καλυφθεί στην κοινοτική αγορά εργασίας, προσφέρεται στους υποψηφίους από τη χώρα προέλευσης μέσω των προξενικών αρχών, οι οποίες θα πρέπει να διαθέτουν ειδικευμένους υπαλλήλους στα θέματα της αγοράς εργασίας και της εργασιακής μετανάστευσης. Επίσης οι αντιπροσωπείες της ΕΕ μπορούν να ενημερώνουν τους ενδιαφερόμενους για τις ευκαιρίες που υπάρχουν στο δίκτυο EURES.

2.3 Συστήματα εισδοχής

- Η εισδοχή υπηκόων τρίτων χωρών στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας θα πρέπει να εξαρτάται μόνο από συγκεκριμένη κενή θέση εργασίας ή θα πρέπει εξίσου να υπάρχει η δυνατότητα για τα κράτη μέλη να δέχονται υπηκόους τρίτων χωρών χωρίς μια τέτοια προϋπόθεση;
- Ποια διαδικασία πρέπει να εφαρμόζεται στους οικονομικούς μετανάστες οι οποίοι δεν εισέρχονται στην αγορά εργασίας;

2.3.1 Η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότησή⁽⁴⁾ της σχετικά με την πρόταση οδηγίας για την εισδοχή είχε ήδη επισημάνει ότι θα πρέπει να υφίστανται δύο συστήματα για τη νόμιμη εισδοχή των μεταναστών.

2.3.2 Ένα υψηλό ποσοστό οικονομικής μετανάστευσης μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω της δυνατότητας που προσφέρει η γνωστοποίηση της προσφοράς εργασίας στο μετανάστη όταν αυτός βρίσκεται ακόμη στη χώρα προέλευσης. Είναι το πιο κατάλληλο σύστημα για τους ειδικευμένους και τους εποχιακούς εργαζομένους. Είναι το σύστημα που χρησιμοποιούν οι μεγάλες επιχειρήσεις και οι μεγάλες ενώσεις που έχουν δυνατότητα πρόσληψης εργαζομένων στις χώρες προέλευσης.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τη μισθωτή απασχόληση», ΕΕ C 80 της 03/04/2002 (εισηγητής: κ. PARIZA CASTANOS).

2.3.3 Ωστόσο, ένα τμήμα της αγοράς εργασίας που καλύπτεται από το μεταναστευτικό πληθυσμό σχετίζεται με τις μικρές επιχειρήσεις, τη βιοτεχνία, τις οικιακές υπηρεσίες και τη φροντίδα εξαρτημένων ατόμων. Στις περιπτώσεις αυτές είναι αδύνατο ο εργοδότης και ο μετανάστης εργαζόμενος να γνωρίζονται εκ των προτέρων. Σε ορισμένες χώρες, οι εργασίες αυτές πραγματοποιούνται μέσω της αθέμιτης οικονομίας και της παράνομης μετανάστευσης. Στην προαναφερθείσα γνωμοδότηση η ΕΟΚΕ⁽¹³⁾ πρότεινε ήδη στην κοινοτική νομοθεσία για τη νόμιμη εισδοχή μεταναστών να περιληφθεί επίσης άδεια προσωρινής διαμονής για αναζήτηση εργασίας, διάρκειας 6 μηνών, που κάθε κράτος μέλος διαχειρίζεται σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους.

- Πιστεύετε ότι ο έλεγχος οικονομικών αναγκών αποτελεί βιώσιμο σύστημα; Πρέπει να εφαρμόζεται με ευέλικτο τρόπο, λαμβάνοντας για παράδειγμα υπόψη περιφερειακά και τομεακά χαρακτηριστικά ή το μέγεθος της συγκεκριμένης εταιρίας;
- Θα πρέπει να υπάρχει μια ελάχιστη περίοδος κατά τη διάρκεια της οποίας μια θέση απασχόλησης θα πρέπει να δημοσιεύεται πριν ένας υποψήφιος υπήκοος τρίτης χώρας να μπορεί να ληφθεί υπόψη για τη θέση;
- Με ποιον άλλο τρόπο θα μπορούσε να αποδειχθεί αποτελεσματικά ότι υπάρχει ανάγκη εργαζομένων υπηκόων τρίτων χωρών;
- Ο έλεγχος οικονομικών αναγκών θα πρέπει να επαναλαμβάνεται μετά τη λήξη της άδειας εργασίας, εάν η σύμβαση εργασίας — για την οποία ο εργαζόμενος υπήκοος τρίτης χώρας έχει γίνει δεκτός — έχει/ πρέπει να ανανεωθεί;

2.3.4 Η απόδειξη της οικονομικής αναγκαιότητας ή της κάλυψης ειδικής απασχόλησης, αποτελούν αναγκαία αναφορά για τη διαχείριση της νέας μετανάστευσης. Το σύστημα αυτό θα επιτρέψει την προσφορά της απασχόλησης στο μετανάστη στη χώρα προέλευσης με τρόπο ώστε ένα μεγάλο τμήμα της μετανάστευσης να διοχετευθεί μέσω αυτής της διαδικασίας.

2.3.5 Το σύστημα αυτό απαιτεί να λειτουργεί ικανοποιητικά το δίκτυο EURES και να διαθέτουν οι προξενικές αρχές ειδικευμένους υπαλλήλους. Η περίοδος που η ανακοίνωση για κάλυψη θέσεως στο σύνολο της ΕΕ προσφέρεται στους νέους μετανάστες πρέπει να είναι σύντομη: ένας ή δύο μήνες. Εάν το σύστημα παραταθεί περισσότερο, ο εργοδότης μπορεί να θεωρήσει ότι πρόκειται για μη αποτελεσματικό σύστημα.

2.3.6 Είναι πάντοτε σκόπιμο η διαχείριση των συστημάτων αυτών να γίνεται ευέλικτα δεδομένου ότι οι ευρωπαϊκές αγορές εργασίας διαθέτουν περιορισμένη κινητικότητα. Η κινητικότητα είναι υψηλότερη για τις πιο ειδικευμένες εργασίες με μεγαλύτερες απολαβές. Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις των θέσεων εργασίας η κινητικότητα είναι περιορισμένη, ακόμη και στο εσωτερικό της ίδιας χώρας. Για πολλές οικονομικές δραστηριότητες και για πολλά επαγγέλματα η πραγματικότητα υποδεικνύει ότι η αγορά εργασίας είναι αρκετά κατακερματισμένη και ότι υφίστανται πολλές και διαφορετικές αγορές εργασίας.

⁽¹³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τη μισθωτή απασχόληση», ΕΕ C 80 της 03/04/2002 (εισηγητής: κ. PARIZA CASTANOS).

2.3.7 Όταν λήξει η άδεια εργασίας βάσει της οποίας είχε εισέλθει νομίμως ο μετανάστης, εάν η σύμβαση εργασίας ανανεωθεί, δεν πρέπει να ζητηθεί εκ νέου η απόδειξη της οικονομικής αναγκαιότητας. Εάν είχε καταχωρηθεί στις δημόσιες υπηρεσίες εξεύρεσης εργασίας ως άτομο που αναζητεί εργασία, δεν ισχύει η απαίτηση οικονομικής αναγκαιότητας.

- Ποια εναλλακτικά προαιρετικά συστήματα θα μπορούσαν να προβλεφθούν;
- Ένα σύστημα επιλογής θα μπορούσε να αποτελέσει το γενικό κανόνα σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την εισδοχή οικονομικών μεταναστών στην αγορά εργασίας και ποια θα πρέπει να είναι τα σχετικά κριτήρια;
- Πώς θα μπορούσε να δοθεί στους εργοδότες εναλλακτική πρόσβαση στα βιογραφικά των υποψηφίων όλης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πώς το EURES θα μπορούσε να βελτιωθεί στο συγκεκριμένο πλαίσιο;
- Θα πρέπει να προβλεφθεί η δυνατότητα χορήγησης «αδειας αιτούντων απασχόληση»;

2.3.8 Οι αρχές των κρατών μελών, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους μπορούν να θεωρήσουν ότι για ορισμένα επαγγέλματα, για ορισμένους τομείς ή για ορισμένες περιφέρειες είναι αναγκαίο να ανοιχθεί η αγορά εργασίας στη μετανάστευση χωρίς εφαρμογή της απόδειξης της οικονομικής αναγκαιότητας. Γι' αυτά τα ευέλικτα συστήματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορες διαδικασίες: η προσωρινή άδεια αναζήτησης εργασίας, οι πράσινες κάρτες, ή τα ποσοστά εάν αυτό έχει θεσπιστεί στις συμφωνίες με τρίτες χώρες.

2.3.9 Οι μετανάστες που έχουν εισέλθει με άδεια αναζήτησης εργασίας διαθέτουν συγκεκριμένη περίοδο για την αναζήτηση απασχόλησης. Η ΕΟΚΕ έχει ζητήσει εξαμηνιαία περίοδο, ενώ το βρετανικό σύστημα χορηγεί ετήσια περίοδο. Τα άτομα αυτά θα πρέπει να διαθέτουν ιατρική ασφάλεια καθώς και επαρκείς οικονομικούς πόρους.

2.3.10 Για την οικοδόμηση ενός γρήγορου και ευέλικτου συστήματος στην ΕΕ για μία επιταχυνόμενη εισδοχή οικονομικών μεταναστών, μπορεί να χρησιμοποιηθεί δελτίο στο οποίο οι αιτούντες ενημερώνουν για διάφορα θέματα όπως είναι: έτη επαγγελματικής εμπειρίας, επίπεδο κατάρτισης, γλωσσικές γνώσεις, μέλη οικογένειας στην ΕΕ, και άλλα. Κάθε κράτος μπορεί να χρησιμοποιεί αυτό το σύστημα σε συνάρτηση με τις ανάγκες του. Μέσω του δικτύου EURES οι εργοδότες μπορούν να συμβουλευονται τα βιογραφικά όσων έχουν υποβάλει αίτηση. Τα κριτήρια εισδοχής θα πρέπει να βασίζονται στα εν λόγω κριτήρια, αποφεύγοντας έτσι οποιοδήποτε τύπο διακρίσεων.

2.3.11 Η εισδοχή των μεταναστών με προσωρινή άδεια αναζήτησης απασχόλησης αποτελεί απόφαση των κρατών μελών σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους. Οι δημόσιες υπηρεσίες εξεύρεσης εργασίας θα συνεργάζονται με όσους αναζητούν απασχόληση.

2.4 Διαδικασίες εισδοχής για τους ανεξάρτητους εργαζομένους

- Η ΕΕ θα πρέπει να διαθέτει κοινούς κανόνες για την εισδοχή των ανεξάρτητων εργαζομένων υπηκόων τρίτων χωρών; Εάν ναι, υπό ποιες προϋποθέσεις;
- Θα μπορούσαν να προβλεφθούν πιο ευέλικτες διαδικασίες για τους ανεξάρτητους εργαζομένους που επιθυμούν να εισέλθουν στην ΕΕ για διάστημα μικρότερο του ενός έτους για να εκπληρώσουν ειδική σύμβαση που έχουν συνάψει με ευρωπαϊό πελάτη; Σε περίπτωση κατάφασης, ποιες είναι αυτές;

2.4.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το ότι η ΕΕ θα πρέπει να διαθέτει κοινή νομοθεσία με υψηλό βαθμό εναρμόνισης σχετικά με την εισδοχή υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την αυτοαπασχόληση. Στη γνωμοδότηση ⁽¹⁶⁾ σχετικά με την οδηγία εισδοχής, η ΕΟΚΕ έχει ήδη αποφανθεί θετικά και προέβη σε ορισμένες προτάσεις βελτίωσης.

2.4.2 Θα πρέπει ενδεχομένως να καταρτισθεί ειδικός νόμος ή διαφορετικά στην ίδια οδηγία θα πρέπει να συμπεριληφθούν οι εργαζόμενοι με καθεστώς αυτοαπασχόλησης και οι εργαζόμενοι για λογαριασμό τρίτου, όπως πρότεινε η Επιτροπή.

2.5 Αιτήσεις για την έκδοση άδειας/αδειών διαμονής και εργασίας

- Θα πρέπει να υπάρχει συνδυασμένη «άδεια εργασίας-διαμονής» σε ευρωπαϊκό επίπεδο; Ποια είναι τα προτερήματα/μειονεκτήματα;
- Μήπως θα πρέπει να προταθεί μια ενιαία αίτηση (για την άδεια διαμονής και εργασίας);
- Υπάρχουν άλλες εναλλακτικές λύσεις;

2.5.1 Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ άδειας παραμονής και άδειας εργασίας υπάρχουν σημαντικές διαφορές στις νομοθεσίες των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να υπάρξει εναρμονισμένη νομοθεσία στην ΕΕ. Η αρμόδια αρχή για την έκδοση των αδειών θα είναι τα κράτη μέλη. Η άδεια που παρέχεται από ένα κράτος θα πρέπει να αναγνωρίζεται ως προς τα αποτελέσματά της από τα υπόλοιπα κράτη της ΕΕ.

2.5.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την επιθυμία η νομοθεσία να μειώσει όσο γίνεται περισσότερο τις γραφειοκρατικές διαδικασίες και να διευκολύνει τα πράγματα για τα ενδιαφερόμενα άτομα: τους μετανάστες, τους εργοδότες και τις αρχές. Είναι επιθυμητό να υπάρξει μία ενιαία άδεια: η άδεια παραμονής, που θα συνοδεύεται από έγκριση εργασίας.

2.5.3 Ένα σύστημα «ενιαίας διαδικασίας» θα μπορούσε να απλουστεύσει τις ισχύουσες διαδικασίες.

2.6 Δυνατότητα αλλαγής εργοδότη/τομέα

- Θα πρέπει να υπάρχουν περιορισμοί της κινητικότητας του εργαζομένου υπηκόου τρίτης χώρας στην αγορά εργασίας του κράτους μέλους διαμονής; Εάν ναι, ποιοι περιορισμοί (εργο-

δότης, τομέας, περιοχή, κλπ.), υπό ποιες προϋποθέσεις και για πόσο χρονικό διάστημα;

- Ποιος θα πρέπει να είναι κάτοχος της άδειας; Ο εργοδότης, ο εργαζόμενος ή από κοινού;

2.6.1 Ο κάτοχος της άδειας πρέπει να είναι πάντοτε ο εργαζόμενος.

2.6.2 Το κράτος θα πρέπει να διασφαλίζει ότι στην περίπτωση που ένα άτομο έχει αποκτήσει άδεια παραμονής βάσει προσφοράς εργασίας από μία επιχείρηση, η επιχείρηση αυτή καλύπτει αμέσως τις υποχρεώσεις της ως προς την καταγραφή του εργαζομένου και την εγγραφή του στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Το πρώτο βήμα εργασιακής ζωής του εν λόγω εργαζομένου στο κράτος μέλος που του παραχώρησε το κράτος παραμονής θα πρέπει να γίνει με την επιχείρηση που του παρείχε εργασία. Ωστόσο, στη συνέχεια θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα αλλαγής επιχείρησης, χωρίς τομεακούς ή περιφερειακούς περιορισμούς. Το αντίθετο, όπως επισημαίνει η Πράσινη Βίβλος, θα οδηγήσει στη δημιουργία καταστάσεων κατά τις οποίες ο εργαζόμενος λίγο ως πολύ αποτελεί «ιδιοκτησία του επιχειρηματία», με τους αντίστοιχους κινδύνους εργασιακής εκμετάλλευσης.

2.6.3 Αυτό που απαιτείται είναι η αλλαγή επιχείρησης να ανακοινώνεται στις αρχές που παρέχουν την άδεια, τουλάχιστον το πρώτο έτος ισχύος. Αυτό θα χρησιμεύσει στη θέσπιση ελέγχου που θα επιτρέψει την ανίχνευση των ενδεχόμενων παραβιάσεων εκ μέρους επιχειρήσεων που συγκροτήθηκαν για τη διευκόλυνση της μετανάστευσης.

2.6.4 Ο μετανάστης εργαζόμενος, σε συμφωνία με την εθνική εργασιακή νομοθεσία θα πρέπει να ενημερώνει τον εργοδότη για την αναχώρησή του από την επιχείρηση.

2.7 Δικαιώματα

- Ποια ειδικά δικαιώματα θα πρέπει να χορηγηθούν στους υπηκόους τρίτης χώρας που εργάζονται προσωρινά στο εσωτερικό της ΕΕ;

- Η αναγνώριση ορισμένων δικαιωμάτων θα πρέπει να εξαρτάται από μια ελάχιστη διαμονή; Εάν ναι, ποια είναι αυτά τα δικαιώματα και ποια η διάρκεια της διαμονής;

- Θα πρέπει να προβλεφθούν κίνητρα — για παράδειγμα, καλύτερες προϋποθέσεις για την οικογενειακή επανένωση ή για την απόκτηση του καθεστώτος κατοίκου μακράς διάρκειας — προοριζόμενα να προσελκύσουν ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων υπηκόων τρίτων χωρών; Εάν ναι, αναφέρετε τους λόγους και τα κίνητρα.

2.7.1 Αφτηρηρία θα πρέπει να είναι η αρχή των μη διακρίσεων. Ο μετανάστης εργαζόμενος, όποια και αν είναι η περίοδος για την οποία έχει την έγκριση να παραμείνει και να εργαστεί, θα πρέπει να διαθέτει τα ίδια οικονομικά εργασιακά δικαιώματα με τους υπόλοιπους εργαζομένους.

⁽¹⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τη μισθωτή απασχόληση», ΕΕ C 80 της 03/04/2002 (εισηγητής: κ. PARIZA CASTANOS).

2.7.2 Το δικαίωμα της συνένωσης των οικογενειών είναι θεμελιώδες δικαίωμα το οποίο ωστόσο δεν προστατεύεται δεόντως από την οδηγία της Ένωσης ⁽¹⁷⁾ ούτε από καμία από τις εθνικές νομοθεσίες. Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να υιοθετηθεί νομοθετική πρωτοβουλία με την προσέγγιση που γίνεται στις προτάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της ΕΟΚΕ ⁽¹⁸⁾. Το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης, που είναι θεμελιώδες δικαίωμα του ανθρώπου, θα πρέπει να εφαρμόζεται για όλους τους υπηκόους των τρίτων χωρών χωρίς να ευνοείται μια ομάδα μεταναστών έναντι άλλων

2.7.3 Η Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής δεν εξετάζει τις υποχρεώσεις που θα πρέπει να τηρούν οι μετανάστες. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι όλα τα άτομα — πολίτες της ΕΕ ή εξωκοινοτικοί κάτοικοι — θα έχουν υποχρέωση συμμόρφωσης με τους νόμους της χώρας που διανέμουν.

2.7.4 Ο Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Συνταγματικής Συνθήκης πρέπει να γίνει σεβαστός από την κοινοτική νομοθεσία στα θέματα της μετανάστευσης δεδομένου ότι διάφορες εθνικές νομοθεσίες που ισχύουν σήμερα περιλαμβάνουν διατάξεις που είναι αντίθετες με τον Χάρτη.

2.7.5 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή σχετικά με το ότι ορισμένα δικαιώματα εξαρτώνται από τη διάρκεια παραμονής. Τα δικαιώματα διαφέρουν για τα άτομα που παραμένουν προσωρινά και για τα άτομα που διαθέτουν το καθεστώς μακρόχρονης παραμονής. Ειδικότερα η ΕΟΚΕ προτείνει ένα σύνολο δικαιωμάτων που θα πρέπει να χορηγηθούν στους υπηκόους τρίτων χωρών που εργάζονται προσωρινά νομίμως:

- Δικαίωμα κοινωνικής ασφάλισης, που περιλαμβάνει υγειονομική περίθαλψη.
- Δικαίωμα, στις ίδιες συνθήκες με τους υπηκόους, πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες που περιλαμβάνουν και την κατοικία.
- Πρόσβαση στην εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση σύμφωνα με την πρόταση της κοινοτικής οδηγίας ⁽¹⁹⁾.
- Αναγνώριση διπλωμάτων, πιστοποιητικών και τίτλων.
- Δικαίωμα στην εκπαίδευση των ανηλίκων που περιλαμβάνει ενισχύσεις και υποτροφίες.
- Δικαίωμα άσκησης εκπαιδευτικού λειτουργήματος και επιστημονικής έρευνας.

⁽¹⁷⁾ Βλ. Οδηγία 2003/86/ΕΚ.

⁽¹⁸⁾ Βλ. Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, ΕΕ C 204 της 18.7.2000 (εισηγήτρια: η κα CASSINA) και ΕΕ C 241 της 7.10.2002 (εισηγήτης: ο κ. MENGGOZZI) και τη γνωμοδότηση του ΕΚ, ΕΕ C 135 της 7.5.2001 (εισηγήτης: ο κ. WATSON).

⁽¹⁹⁾ Βλ. Πρόταση οδηγία της Επιτροπής COM(2004) 178 για την εισδοχή στην ΕΕ υπηκόων τρίτων χωρών για λόγους επιστημονικής έρευνας. Βλ. Τη σχετική γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ που υιοθετήθηκε στην ολομέλεια της 27.10.2004 (εισηγήτρια: η κα KING).

- Δικαίωμα δωρεάν νομικής βοήθειας σε περίπτωση ανάγκης.
- Δικαίωμα πρόσβασης σε δωρεάν υπηρεσία εξεύρεσης συνεργασίας.
- Δικαίωμα διδασκαλίας στη γλώσσα της κοινωνίας υποδοχής.
- Σεβασμός στις πολιτιστικές διαφορές.
- Δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης και διαμονής στο κράτος μέλος.

2.7.6 Η οδηγία σχετικά με το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών μεγάλης διάρκειας παραμονής θα πρέπει να περιέχει ορισμένα ειδικά δικαιώματα για τα άτομα αυτά, ειδικότερα σε σχέση με την σταθερότητα του δικαιώματος παραμονής και τη δυνατότητα διακίνησης και παραμονής σε άλλα κράτη μέλη της. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη αποφανθεί για τα νέα αυτά δικαιώματα. Χωρίς αμφιβολία, τα πιο σημαντικά είναι τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα. Στην προαναφερθείσα γνωμοδότηση ⁽²⁰⁾ η ΕΟΚΕ πρότεινε να δοθεί στα άτομα μεγάλης διάρκειας παραμονής το δικαίωμα ψήφου στις δημοτικές εκλογές και τις ευρωπαϊκές όπως συμβαίνει με τους κοινοτικούς υπηκόους. Η ΕΟΚΕ υιοθέτησε επίσης γνωμοδότηση πρωτοβουλίας ⁽²¹⁾ προς την Ευρωπαϊκή Συνέλευση με την οποία ζητείται «ένα νέο κριτήριο απονομής της ιθαγένειας της ένωσης: η ιθαγένεια εξαρτάται όχι μόνο από την υπηκοότητα ενός κράτους μέλους αλλά επίσης από την σταθερή διαμονή στην Ευρωπαϊκή Ένωση» και ότι «παρέχεται η ιθαγένεια της Ένωσης (...) επίσης στα άτομα εκείνα που διαμένουν σταθερώς και επί μεγάλο χρονικό διάστημα». Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή την υιοθέτηση νέων πρωτοβουλιών με το στόχο αυτό.

2.7.7 Επίσης, η ΕΟΚΕ υιοθέτησε το 2004 γνωμοδότηση ⁽²²⁾ πρωτοβουλίας που προτείνει στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη να προχωρήσουν στην επικύρωση της «Διεθνούς Σύμβασης για την προστασία των δικαιωμάτων όλων των μεταναστών εργαζομένων και των οικογενειών τους», που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1990 ⁽²³⁾, με στόχο να προωθηθούν τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών εργαζομένων από την Ευρώπη σε όλο τον κόσμο. Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να υιοθετήσει νέες πρωτοβουλίες για την επικύρωση της σύμβασης.

2.7.8 Η ΕΕ θα πρέπει να διασφαλίσει ότι τηρούνται οι κανόνες της ΔΟΕ σε ό,τι αφορά την νομοθεσία για τη μετανάστευση.

⁽²⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών μακράς διάρκειας, ΕΕ C 36 της 08/02/2002 (εισηγήτης: κ. PARIZA CASTAÑOS).

⁽²¹⁾ Βλέπε τα σημεία 6.4 και 6.5 της Γνωμοδότησης της με θέμα «Η απόκτηση της ιθαγένειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης» ΕΕ C 208 της 3.9.2003 (εισηγήτης: κ. PARIZA CASTAÑOS).

⁽²²⁾ Βλέπε Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η διεθνής διάσκεψη για τους μετανάστες εργαζομένους», ΕΕ C 302 της 7.12.2004 (εισηγήτης: κ. PARIZA CASTAÑOS).

⁽²³⁾ Ψήφισμα 45/158 της 18ης Δεκεμβρίου 1990, που άρχισε να ισχύει την 1η Ιουλίου 2003.

2.7.9 Η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών που αποτελεί τμήμα του κοινοτικού κεκτημένου, θα πρέπει να διασφαλιστεί στην νομοθεσία για τη μετανάστευση. Επίσης πρέπει να διασφαλιστεί το σύνολο της κοινοτικής νομοθεσίας για την καταπολέμηση των διακρίσεων.

2.7.10 Η ΕΟΚΕ δεν θεωρεί σκόπιμη την εισαγωγή διακριτικών κριτηρίων στα θεμελιώδη δικαιώματα προκειμένου να προσεγγιστούν ορισμένες κατηγορίες ειδικών μεταναστών.

2.8 Ένταξη, επιστροφή και συνεργασία με τις τρίτες χώρες

- Ποιο είδος συνοδευτικών μέτρων θα πρέπει να προβλεφθεί για να διευκολυνθεί η εισδοχή και η ένταξη των οικονομικών μεταναστών, τόσο στην ΕΕ όσο και στις χώρες καταγωγής;
- Σύμφωνα με τις πολιτικές ανάπτυξης της ΕΕ, τι θα μπορούσε να κάνει η ΕΕ για να ενθαρρύνει την κυκλοφορία επιστημονικού προσωπικού («εγκεφάλων») και να αντισταθμίσει τα ενδεχόμενα αρνητικά αποτελέσματα της διαρροής εγκεφάλων;
- Οι αναπτυσσόμενες χώρες θα πρέπει να αποζημιώνονται (από ποιον και πως) για την επένδυσή τους σε ανθρώπινο κεφάλαιο το οποίο μεταναστεύει προς την ΕΕ; Πως μπορούν να περιοριστούν αυτά τα αρνητικά αποτελέσματα;
- Θα πρέπει να υποχρεωθούν οι χώρες καταγωγής και υποδοχής να εξασφαλίζουν την επιστροφή των προσωρινών οικονομικών μεταναστών; Εάν ναι, υπό ποιες συνθήκες;
- Πώς μπορεί να πραγματοποιηθεί η επιστροφή για το αμοιβαίο καλό της χώρας καταγωγής και υποδοχής;
- Πρέπει να χορηγηθεί σε ορισμένες τρίτες χώρες προτίμηση όσον αφορά την εισδοχή και με ποιο τρόπο;
- Αυτές οι προτιμήσεις θα πρέπει να συνδέονται με ειδικά πλαίσια, όπως η ευρωπαϊκή πολιτική γειτνίασης ή οι προ της διεύρυνσης στρατηγικές;

2.8.1 Η συνεργασία με τις χώρες προέλευσης θα πρέπει να αποτελέσει θεμελιώδη πτυχή της πολιτικής για την εισδοχή εργαζομένων και τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών. Απαιτείται να λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντά τους και όχι μόνο τα ευρωπαϊκά συμφέροντα. Η Ένωση δεν μπορεί να συμβάλει στη θέση νέων εμποδίων στην ανάπτυξη. Η μετανάστευση προς την Ευρώπη από άτομα από τις αναπτυσσόμενες χώρες θα πρέπει να συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των χωρών αυτών.

2.8.2 Ορισμένες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στη συνεργασία των χωρών προέλευσης, στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, τον έλεγχο των συνόρων και την επιστροφή των απελαθέντων. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφράσει την άποψη της⁽²⁴⁾ ότι η συνεργασία αυτή θα πρέπει να είναι ευρύτερη και να επεκταθεί στο σύνολο της διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών.

⁽²⁴⁾ Βλέπε Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ανακοίνωση σχετικά με την αυθαίρετη μετανάστευση», στην ΕΕ C 149 την 21.6.2002 (εισηγητής: κ. PARIZA CASTAÑOS).

2.8.3 Η «διαρροή εγκεφάλων» είναι, όπως επισημαίνεται στην Πράσινη Βίβλο, σημαντικός αρνητικός παράγοντας για τις χώρες προέλευσης, δεδομένου ότι οι επενδύσεις σε κατάρτιση που πραγματοποιήσαν δεν επανέρχονται σε αυτές. Επιπλέον οι σημερινές πολιτικές μας για την προσέλκυση ειδικευμένων εργαζομένων μπορεί να επιδεινώσουν σημαντικά το πρόβλημα αυτό. Συνεπώς, είναι πολύ σημαντικό να καταρτισθούν πολιτικές αντισταθμίσεις για τις απώλειες που αυτό συνεπάγεται για τις χώρες αυτές. Η ΕΕ θα πρέπει να αυξήσει σημαντικά τις επενδύσεις σε προγράμματα συνεργασίας και ανάπτυξης που περιλαμβάνουν ενισχύσεις στην εκπαίδευση και τις δραστηριότητες επιμόρφωσης και έρευνας στις χώρες προέλευσης. Επίσης, είναι αναγκαίο να είναι πιο γενναίοδωρη η Ευρώπη κατά τις εμπορικές διαπραγματεύσεις. Για παράδειγμα, η ΕΕ πρέπει να εστιάζει τις επενδύσεις με μια προσέγγιση η οποία διευκολύνει την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη αυξάνοντας τις θέσεις στα εκπαιδευτικά ιδρύματα σε τρίτες χώρες οι οποίες καταρτίζουν ειδικευμένους εργαζόμενους τους οποίους χρειάζεται η ΕΕ όπως, για παράδειγμα, εκπαιδευτές, νοσοκόμοι, ιατροί. Πολλές τρίτες χώρες περιορίζουν τις θέσεις στα εκπαιδευτικά ιδρύματα λόγω έλλειψης πόρων με αποτέλεσμα πολλοί υπήκοοί τους οι οποίοι έχουν τα απαιτούμενα προσόντα εγγραφής να πρέπει να περιμένουν ένα έτος τουλάχιστον προτού εγγραφούν σε ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα. Εάν αυξηθεί ο αριθμός των θέσεων στα εκπαιδευτικά ιδρύματα τότε θα μειωθούν οι επιπτώσεις της διαρροής εγκεφάλων.

2.8.4 Πρέπει επίσης να διευκολυνθεί η εκούσια επιστροφή στη χώρα προέλευσης εκείνων των μεταναστών οι οποίοι λόγω των επαγγελματικών προσόντων ή της επιχειρηματικής ικανότητάς τους μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη. Με την έννοια αυτή, είναι σημαντικό να βελτιωθούν οι δυνατότητες που προσφέρει ήδη η οδηγία για τα δικαιώματα των κατοίκων μεγάλης διάρκειας για την προσωρινή επιστροφή στη χώρα προέλευσης. Όταν ένας κάτοικος, υπήκοος τρίτης χώρας, επιθυμεί να επιστρέψει στη χώρα προέλευσής του με σχέδιο επαγγελματικής εργασίας ή επένδυσης, δεν θα πρέπει να χάνει το δικαίωμα παραμονής. Η «διακίνηση εγκεφάλων» μεταξύ των χωρών προέλευσης και των ευρωπαϊκών χωρών θα είναι δυνατή μόνο εάν η Ευρώπη καταρτίσει ευέλικτη νομοθεσία.

2.8.5 Η διακίνηση εγκεφάλων μπορεί να διευκολυνθεί, επίσης, εάν ενθαρρυνθούν υπήκοοι των κρατών μελών με διπλή εθνικότητα να επιστρέφουν στη χώρα προέλευσης των γονιών τους για ένα επενδυτικό έργο για ένα ελάχιστο διάστημα καθορισμένης διαμονής.

2.8.6 Στα ευρωπαϊκά προγράμματα συνεργασίας θα πρέπει να ευνοούνται τα επενδυτικά σχέδια στα οποία συμμετέχουν επαγγελματίες ή επενδυτές της χώρας προέλευσης, στους οποίους περιλαμβάνονται ειδικότερα όσοι έχουν επιστρέψει. Θα πρέπει να ενισχυθούν τα επενδυτικά σχέδια που προωθούν τα άτομα τα οποία μολονότι διαμένουν στην ΕΕ επιθυμούν να επιστρέψουν, έστω και για ορισμένη περίοδο, στη χώρα προέλευσης.

2.8.7 Στη γνωμοδότησή της ⁽²⁵⁾ για την κοινωνική πολιτική επιστροφής καθώς και σε προηγούμενη ⁽²⁶⁾ για την Πράσινη Βίβλο, η ΕΟΚΕ εξέφρασε την άποψή της για τον τρόπο με τον οποίο η εκούσια επιστροφή μπορεί να συμβάλει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των χωρών προέλευσης.

2.8.8 Η διαχείριση της μετανάστευσης σε συνεργασία με τις χώρες προέλευσης θα πρέπει να βελτιωθεί. Στις χώρες όπου ο αριθμός μεταναστών είναι σημαντικός, οι προξενικές αρχές των κρατών μελών θα πρέπει να διαθέτουν ειδικευμένους υπαλλήλους. Επίσης οι αντιπροσωπείες της ΕΕ στις χώρες αυτές μπορούν να συνεργάζονται πιο ενεργά.

2.8.9 Η ΕΕ μπορεί να θεσπίζει προτιμησιακές συμφωνίες με τις τρίτες χώρες που είναι υποψήφιες για ένταξη.

2.8.10 Επίσης οι συμφωνίες συνεργασίας που η ΕΕ υπογράφει με χώρες ή περιφερειακές συνενώσεις μπορούν να περιλαμβάνονται προτιμησιακοί όροι για την πρόσβαση στη μετανάστευση, αποφεύγοντας οποιονδήποτε τύπο διακρίσεων εθνικού ή πολιτιστικού χαρακτήρα.

2.8.11 Τέλος, η ΕΟΚΕ προτείνει άλλη μία φορά ότι η ενσωμάτωση θα πρέπει να αποτελεί τμήμα των ευρωπαϊκών μεταναστευτικών πολιτικών. Πολυάριθμες είναι οι προτάσεις της ΕΟΚΕ που περιέχονται σε διάφορες γνωμοδοτήσεις ⁽²⁷⁾ και στα συμπεράσματα της Διάσκεψης ⁽²⁸⁾ που πραγματοποιήθηκε το 2002. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να καταρτίσει ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την ενσωμάτωση που θα διαθέτει τους κατάλληλους πόρους στα πλαίσια των νέων δημοσιονομικών προοπτικών. Η ΕΟΚΕ θα συνεργαστεί με την Επιτροπή για την κατάρτιση του εν λόγω προγράμματος. Η Πράσινη Βίβλος θα πρέπει να αναφέρεται σε όλες τις σχετικές συνθήκες και συμβάσεις, διεθνείς ή ευρωπαϊκές ⁽²⁹⁾.

Βρυξέλλες, 9 Ιουνίου 2005

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND

⁽²⁷⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ στην ΕΕ C 80 της 30.3.2004 (εισηγητής: κ. PARIZA CASTAÑOS) και τη γνωμοδότηση με θέμα «Η μετανάστευση, η ενσωμάτωση και ο ρόλος της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών» στην ΕΕ C 125 της 27.5.2002 (εισηγητής: κ. PARIZA CASTAÑOS – συνηγητής: κ. MELÍCIAS).

⁽²⁸⁾ Βλέπε παράρτημα της γνωμοδότησης με θέμα «Μετανάστευση, Ενσωμάτωση και Απασχόληση», στην ΕΕ C 80 της 30.3.2004 (εισηγητής: κ. PARIZA CASTAÑOS).

⁽²⁹⁾ ΔΟΕ

— Σύμβαση για τους διακινούμενους εργαζόμενους (αναθεωρημένη), 1949 (αριθ. 97)

— Σύσταση για τους διακινούμενους εργαζόμενους (αναθεωρημένη), 1949 (αριθ. 86)

— Σύμβαση για τους διακινούμενους εργαζόμενους (συμπληρωματικές διατάξεις), 1975 (αριθ. 143)

— Σύσταση για τους διακινούμενους εργαζόμενους, 1975 (αριθ. 151)

— Άρθρα 24 και 26 του Καταστατικού Χάρτη της ΔΟΕ

— Ψήφισμα σχετικά με μια ισότιμη προσέγγιση για τους διακινούμενους εργαζόμενους σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία, Ιούνιος 2004

Συμβούλιο της Ευρώπης :

— Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης, 1961 (αριθ. 35) αναθεωρημένος Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης, 1996 (αριθ. 163)

— Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το νομικό καθεστώς των διακινούμενων εργαζόμενων, 1977 (αριθ. 93)

Ευρωπαϊκή Ένωση :

— Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, 2000 (μέρος II της Συνταγματικής Συνθήκης, 2004)

Ηνωμένα Έθνη :

— Δήλωση για τα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων που δεν έχουν την υπηκοότητα της χώρας στην οποία διαμένουν

— Διεθνής Σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων όλων των διακινούμενων εργαζόμενων και των οικογενειών τους.

⁽²⁵⁾ Βλέπε γνωμοδότηση με θέμα «Ανακοίνωση για την κοινοτική πολιτική επιστροφής», ΕΕ C 85 της 8.4.2003 (εισηγητής: ο κ. PARIZA CASTAÑOS).

⁽²⁶⁾ Βλέπε Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πράσινο Βιβλίο για την κοινοτική πολιτική επιστροφής» ΕΕ C 61 της 14.3.2003 (εισηγητής: κ. PARIZA CASTAÑOS).